

ÉSZAKMAGYARORSZÁGI HÍR

*A „Király Lajos” Eszperanto – Baráti Kör Tájékoztatója
Miskolc*

2011. október – november - december

6. évfolyam 74-76. szám

Tartalom

Régi magyar hónapnevek	3
Évfordulók.....	3
Igazság.....	5
Operajátzás Miskolcon a XX. század második felében.....	6
Humoros bölcseségek.....	15
Így történt vagy nem így?.....	16
2011 a Lív Nyelv Nemzetközi Éve	18
A Miskolci II. Rákóczi Ferenc Könyvtárban	23
Olvasói jókívánság mindenkorra.....	24
Paiva Netto: <i>Meditációk a Lélekről</i>	24
Fontos hírek röviden.....	29
Idézetek Jan Werich írótól.....	30
Új évi ajánlás	30

December – dr. Földi Fertenc (1888-1952) festménye

Régi magyar hónapnevek

A régi magyar nevek szerint Október: a Magvetés hava, November: az Enyészet hava, December: az Álom hava a természet örök rendje szerint.

„Natura sanat, medicus curat = a természet gyógyít, az orvos kezel”

Az ember ősidők óta tudja, hogy az időjárásváltozások vagy az öregség által megviselt emberek csontjainak egyik gyógyítója a melegvíz. Magyarország bővelkedik termálvízben, ezért az ilyen helyeken kiépültek a fürdők, és megindult a gyógyvízturizmus. Az Észak-Magyarország régióinak híres tisztalevegőjű fürdőhelyei közé tartozik: Bogács, Egerszalók, Miskolc-Tapolcán a Termál- és barlangfürdő. Gyógy- és termálfürdőink egész évben látogatottak, az egész világon elismerést szereztek a gyógyító iszapnak, a fürdők mikro klímájának, és a gyógyító orvosi tudománynak.

Pásztor Lászlóné

Évfordulók

780 éve halt meg Magyarországi **Szent Erzsébet**, más néven **Árpád-házi Szent Erzsébet**, (német nyelvterületen gyakorta Tübingiai Szent Erzsébet) (Sárospatak, 1207. július 7. – Marburg, 1231. november 17.) II. András magyar király és merániai Gertrúd lánya. Az Erzsébet név bár héber eredetű, a német Elizabet-ből származik. Jelentése: Isten az én Esküvésem. Ünnepe 1670-ben vették föl a római naptárba temetésének napjára, november 19-ére. Az 1969-es naptárreform alkalmával ünnepe visszatett november 17-ére, halálának napjára, Magyarországon azonban maradt az eredeti napon.

Életéről, a <http://www.szenterzsebet.hu/index.php?page=elete> címen olvashatnak.

Franz Eybl (1806-1880)

Oltárkép a sárospataki Rákóczi Vár kápolnájában Szent Erzsébetről.

„Az idén Pünkösöd hétfőn, június 13-án nyitottuk meg a Sárospatakot, és Kassát összekötő Szent Erzsébet Utat. A nyitózarándoklat első napján, több mint 100 ember kerekedett fel, hogy Komlóskaig kísérje azt a 25 zarándokot, akik öt nap alatt gyalogoltak Kassáig. Az erről készült beszámoló a szenterzsebetut.hu honlap archívumában olvasható. A képgalériában pedig fotók is láthatók zarándoklatról. (<http://szenterzsebetut.hu/kepgaleria/15>)
Augusztusban Orosz Atanáz exarcha püspök hirdetett zarándoklatot a Szent Erzsébet Úton magyar és szlovák, római és görög katolikus papsága számára. A honlap archívumában a résztvevők beszámolóit olvashatók, csakúgy, mint Szászfalvi László államtitkár úrnak az ebből az alkalomból mondott beszéde. Fotók a papi zarándoklatról a képgalériában nézhetők meg. (<http://szenterzsebetut.hu/kepgaleria/16>) <<http://szenterzsebetut.hu/kepgaleria/16>>
Üdvözlettel Bodnár Boglárka, Szent Erzsébet Ház: 3950 Sárospatak, Szent Erzsébet u. 13.
Tel/fax: 47 314 107 E-mail: spatak@enternet.hu, web.lap: www.szenterzsebet.hu”

*

160 éve született Egressy Béni zeneszerző, író (Sajókazinc, 1814. Pest, †1851) Iskoláit Miskolcon és 1831-ig a sárospataki református kollégiumban végezte. Tanító volt, majd bátyját követve ő is a színi pályára lépett. 1834-től a kolozsvári színtársulatnál játszott. 1843-tól a Nemzeti Színház tagja. 1843-ban a Szózat megzenésítésével elnyerte a Nemzeti Színház pályadíját.

*

300 éve fejeződött be a II. Rákóczi Ferenc által vezetett szabadságharc (1704-1711).

*

105 éve (1906. október) II. Rákóczi Ferenc és Zrínyi Ilona Törökországból hazahozott hamvait országos ünnepségek közepette a kassai székesegyházban helyezték végső nyugalomra.

Kassa

Rákóczi kripta a Szent Erzsébet dómban: http://hu.wikipedia.org/wiki/Fájl:Rákóczi_sírja.jpg

Magyarországi és szlovákiai eszperantisták a Rákóczi emlékeknél: Kassa, Rodostó Emlékház, 2011. Foto: Pásztor Lászlóné

*

40. éves a Miskolci Sportcsarnok http://hu.wikipedia.org/wiki/Miskolci_Sportcsarnok és a Miskolci Jegesmedvék Jégkorong csapat http://hu.wikipedia.org/wiki/Miskolci_Jegesmedvék

Igazság

Kezet csak megfogni szabad... Elveszíteni vétek... Ellökni átok... Egymásba simuló kezek tartják össze az Eget s a Világot.

- Albert Camus -

Virágoskert részlet a Francia Alpokban (2010. június) – Foto: Pásztor Lászlóné

Sziklavári Károly

Operajátszás Miskolcon a XX. század második felében

Az alábbi tanulmány a Miskolcon a II. Rákóczi Ferenc Megyei Könyvtár által 2006-ban kiadott *Operajátszás Miskolcon 1954–2004* című kötetben megjelent írásom rövidített és revideált változata. Történeti áttekintést nyújt félszáz esztendő helyi operaéletéről, behatóbb ismertetést csupán az 1989 körüli politikai változások időszakáig közölve az eddig föllelt dokumentumok (színházi, könyvtári, levéltári anyagok) alapján. Előjáróban, az Olvasó tájékoztatásaképpen következzenek néhány adat!

- 1953. november: operarészleg létrehozása a Miskolci Nemzeti Színházban, mely a rá következő évtől tartott előadásokat;
- 1957. november: az operarészleg megszüntetése politikai döntéssel;
- 1958-tól kezdve: túlnyomórészt operai vendégjátékok Miskolcon; kisebb számban nagyszínházon kívüli, helyi operaprodukciónak;
- 1989. december: az önálló operajátszás újraindítása a Miskolci Nemzeti Színházban; 1998 őszen operatagozat létrehozása;
- 2001. június: *Bartók + Verdi* címmel az első nemzetközi operafesztivál megrendezése Miskolcon.

I.

Egy reményteljes kibontakozás, majd annak vége (1953–1957)

Korszakos fordulópontot hozott magával az 1949. esztendő a magyar színjátszás történetében: teátrumaink az év augusztusától pártállami kezelésbe kerültek. Működésüket központi, bürokratikus irányítás alá vonták, s attól kezdve minden téren a Népművelési Minisztérium lett az úr (árgus szemekkel felügyelve utasításainak végrehajtását). Az intézmények tevékenységi körének a rendszer szájíze szerinti alakítása így a legközvetlenebb formát ölthette: műsoruk nem egyszerűen, „régiesen” *cenzurázott*, hanem *előírt* lett; a tervezettől eltérő darab repertoárba vételéhez engedélyeztetésre volt szükség.¹

A színházakra gyakorolt politikai nyomáson túl² a minisztérium döntött a rájuk vonatkozó anyagi ügyekben is, nemritkán az ésszerűség minimális látszatára sem adva. Példaként: Miskolc teátruma esetében előbb létszámot emelt (1953. november), elindítva ezzel a helyi erőkre támaszkodó operajátszást, — hogy azután, pár hónap különbséggel, hirtelen megvonja az intézménytől ugyanezeket a státuszokat (1954. augusztus), s a friss hagyományaihoz ragaszkodó együttest így, mintegy két esztendőn át, „illegális működésre”³ kényszerítse.

Fél század távlatából aligha nehéz észrevenni, hogy a pártállami függés következményei milyen mértékben bizonyultak katasztrofálisnak a miskolci színházkultúrára nézve: végigpillantva az 1949/50-es évad repertoárján, az összkép egyenesen sírnivaló a megelőző két szezon sokszínű választékához képest.⁴ A teátrum egyébiránt *Állami Déryné Színház* néven játszott 1952 októberétől⁵ egészen 1956 őszéig, majd a forradalom idején, hivatalosan, ismét *Miskolci Nemzeti Színház* lett (s hogy e nem túl szerencsés átkeresztelések folytán a város mégse bizonyulhasson hűtlennek nagy művészhaltja emlékéhez, a róla

---

¹ S a nagymérvű különbségek végül nehezményezést váltottak ki: lásd például a Miskolci Nemzeti Színház 1954/55-ös szezontervére vonatkozó levéltári dokumentum-együttest: Borsod - Abaúj - Zemplén Megyei Levéltár, fond VIII. 701/c. (vegyes iratok 1953–61).

² Olykor a színészek magánéletébe is beavatkoztak: a pécsiek például a rendőrség időnkénti zaklatásainak voltak kitéve az 50-es évtized első felében, a diktatúra erkölcsi magaslataihoz úgymond méltatlan életvitelük miatt. (Lásd a *Művelt nép* 1956. október 14-i számát: interjú Katona Ferenc színházigazgatóval.)

³ Lásd Mura Péter és Róna Frigyes cikkét, *Egy „illegális” opera gondjai* címmel, a *Művelt nép* 1956. május 20-i számában.

⁴ Mint kortörténeti adalék, kívánkozik ide az – a filmművészeti és irodalmi groteszk világát megidéző – tény, hogy 1949 őszén *vasgyári élmunkást* neveztek ki az intézmény *műszaki igazgatójának* (aki mellett a vezetés tényleges feladatkörét a művészeti igazgató és az adminisztratív titkár látta el).

⁵ A névváltozást 1952. szeptember 29-én, az aznapi Déryné-ünnepségen jelentette be Bozóky István igazgató.

elnevezett utcában működő épület kapta ekkor a körülményes „Déryné Színház, a Miskolci Nemzeti Színház Kamaraszínháza” nevet⁶).

A forradalom napjaira viszont már túljutott az intézmény a központi irányítás megpróbáltatásain:⁷ 1956 júliusától, jogilag a városi tanács hatáskörébe kerülve, a korábnál valamelyest rugalmasabb felügyelettel találta szemben magát. Kiadós mennyiségű ideológiai tehertől megszabadulva szabadabban „lélegezhetett”, s hozzá még társulata is ritka bizakodással tekinthetett az új évad elébe ’56 kora őszén (szeptemberben végbement létszámbővülésének köszönhetően): nem kevesebb, mint hat opera, három balett, azonkívül a hazai és a világirodalom különféle klasszikusainak (Madách, Shakespeare, Mérimée, Ibsen, Sartre darabjainak) színre vitelét – s két operafelújítást is – tervezve. Újdonságként hozzávetőlegesen húsz darab repertoárba illesztését tűzték ki e merész álmok! Még többet mondhatnak az iménti adatok, ha figyelembe vesszük, hogy a megelőző három évad során *összesen öt* operapremierre futotta a társulat erejéből, idényenkénti 12–15 közötti összbemutatószám mellett!

Ám maga a százados, patinás színházépület aligha festhetett volna siralmasabban ’56 őszén és telén: törmelékkel körülbástyázva, félig elbontva állt. Függyönye július 8-án, a *Zeng az erdő* című Farkas Ferenc-operett évadzáró előadásán gördült le utoljára — hogy októbertől kezdetüket vehessék a korszerűsítést megcélzó átépítési munkálatok. Játsszóhelyi lehetőségek szempontjából soha rosszabbkor: az önmagát ismétlő történelem szeszélye folytán – csakúgy, mint százegynéhány esztendővel korábban – ezúttal is az elbukott forradalmak utáni, törvényszerű nincstelenség akadályozta meg az építkezések előre tervezett, gyors ütemű lebonyolítását. (Annak idején ugyanis hiába készültek el 1849 őszére a teátrum külső falai, a belső terek még hosszú éveken át kialakíthatatlanok maradtak. A színház megnyitására így csupán 1857. szeptember 3-án kerülhetett sor.)

Kézenfekvő módon épp a közelgő jubileumra tervezték a korszerűsített épület átadását 1956-ban, a munkálatok megkezdésekor,⁸ ám a jeles alkalomra egészen 1959 december 10-ig kényszerült várni Miskolc közönsége. Sejthette vajon bárki is akkortájt, hogy az elhúzódó

---

⁶ V. ö.: *Észak-Magyarország* 1956. december 7. E névmódosításoknál csupán a város kulturális lapjának az idő szerinti átkeresztelése mondható bohózatba illőbbnek: 1953–54 folyamán *Kohó* címmel működött, majd 1955-ben *Széphalom*ként adták ki, s így jelent meg ’56 végéig (az év őszén a *Kilátó* nevű társlappal együtt).

⁷ Hogy az említettek kívül ez valójában mit jelenthetett, önmagában is érzékeltetheti a színház 1954/55-ös szezontervére vonatkozó, említett levéltári dokumentum-együttes.

⁸ Az átépítés már 1954 első felében szóba került, s akkor a rá következő év szeptemberére tervezték a munkálatok befejezését (mindezekre még visszatérünk a tanulmány későbbi részében). A jubileumi átadás tervéről az *Észak-Magyarország* 1956. augusztus 25-i száma ír. A *Borsodi Szemle* 1959/6. száma foglalkozik a színház lezajlott átalakításával.

átalakítást végül nem három és fél évad, de legalább ugyanannyi *évtized* színházi tevékenységi köre sínyli meg — kihatva a város kulturális arculatának egészére? Pénzhiányra történő hivatkozással (melyhez közvetlen alapot adtak a szerencsétlen körülmények), a megye, s székhelyének vezetői ugyanis 1957 végén *megszüntették* a négy esztendővel korábban létrehozott, gyermekbetegségei ellenére ígéretesen fejlődő operatársulatot.

Tény, hogy kezdettől fogva hiányoztak a színvonalas operaélet feltételei az ötvenes évtized Miskolcán. Áttekintve a társulat fennállásának négy esztendejét, mindvégig sziszifuszi küzdelmeknek: „tipikusan magyar”-ként ismert, elemi gondoknak lehetünk tanúi (hatványra emelve a vidékiség körülményei által). Tevékenységükre ráadásul a kiszámíthatatlan *hatalomtól* való függés árnyéka vetült folyamatosan. Ám 1956 ősztől tarthatatlanná váltak az állapotok (hosszú távon legalábbis): a szezonális előadásoknak részben Diósgyőrbe, a *Vasgyári Művelődési Házba*, részben a *Kamaraszínházba* szorulása, e két játszóhely adottságait tekintve, némileg az „abszurd színház” fogalmához közelítette az operaművelés pillanatnyi, miskolci gyakorlatát. Amit az együttes ilyen körülmények mellett is képes volt véghezvinni az évek során, igazán figyelemreméltó fejleménye lett a város kultúrtörténetének.

Kellő távlatból szemlélve maga a kezdet: a rendszeres előadásokra hivatott *miskolci operarészleg* létrehozása, egyáltalán nem tűnhet – a korszak közismert negatívumai, mesterséges dinamizmusa ellenére sem – erőltetett elgondolásnak. Nem nélkülözte ugyanis az előzményeket, sem közvetlen, sem közvetett értelemben. A műfaj iránti igényt tükrözhetik a valamivel korábbi, helyi kísérletek.⁹ Az sem elhanyagolható tényező, hogy már a harmincas évtized második felétől kezdődően gyakorlatilag *folyamatos operajátszásról* beszélhetünk Miskolc esetében — habár ez elsősorban vendégfellépéseket jelentett, s a publikum összetétele is javarészt módosult az idők folyamán (főleg az államosítást követően). Két – noha egyenként rövid életű – *virágkorral* is büszkélkedhetett már az addigi miskolci operatörténet. 1953 táján még nem tűnhetett túlzottan messzinek a '20-as évtized kezdete, amikor a Miskolcra érkezett, Sebestyén Géza vezette temesvári társulat produkciói révén vált *országosan is jelentékennyé* az itteni operakultúra. A másik neves periódus nem volt más, mint a miskolci színészet hőskora: az elotthonalanodott pesti trupp befogadásával induló (1815), majd a színház 1823. évi megnyitásával folytatódó, (többek között Déryné nevével fémjelzett) legendás időszak.

II.

---

⁹ Így Donizetti *Szerelmi bájtalan*ának színre vitele 1950 tavaszán, melyről részletesebben is szó lesz.

Miskolci évadok: 1949/50–1952/53

Az operatársulat létrehozását megelőző egyetlen ötvenes évtizedbeli operabemutatóra a *Szerelmi bájital* színre hozatalával került sor a Miskolci Nemzeti Színházban (1950. április 12.). Négy helybeli előadást ért meg a produkció, vendégkarmester, továbbá két meghívott énekes közreműködésével¹⁰ — ám nagyrészt saját erőkre alapozva. Régius hagyomány szerint a szólisták egyike (a tenorista Megyesi Pál) látta el a rendezés feladatát; a színházi zenekart műkedvelőkkel és jazzmuzikusokkal egészítették ki. Június folyamán az egri publikum elé vitték a darabot. Egyszeri kísérlet maradt a kérdéses időszakban,¹¹ melynek kapcsán már akkor megfogalmazódott a kellő létszámú, állandó operaegyüttes igénye.¹²

Többféle operai vendégszínházra is sor került Miskolcon az évtized első harmadában. A paletta egyik sajátos színfoltját a Csepeli Vas- és Fémművek kultúrsoportjának diósgyőri (hangversennyel egybekötött) *Parasztbecsület*-előadása jelentette – a Vasgyár művelődési házában, 1950. május 20-án –, melyet a következő nap délelőttjén a színházban ismételték meg. Talán az alkalom kultúrpolitikai jelentőségét kidomborítandó, mindkétszer városszerte hangszórók közvetítették a műsort.¹³ Nyaranta a Népkerti Szabadtéri Színpad adott helyet különféle zenés produkcióknak. 1951. augusztus 30-án ott csendült föl Rossini *Sevillai borbély*a: Rozsnyai Zoltán vezényletével, operaházi énekesek, valamint a Miskolci Filharmonikus Zenekar közreműködésével.

Leggyakrabban a budapesti *Gördülő Opera* jóvoltából láthatott dalmű-előadást az ötvenes évtized elejének miskolci, illetve diósgyőri közönsége. A stagione rendszerű intézményt 1948-ban hozták létre, majd '49 őszétől megnövelt kapacitásokkal működtették azzal a céllal, hogy központilag biztosítsa a vidék operaellátását. E centralizáló szándék ideológiával átfűtötten jelentkezett: a *Gördülő Opera* a kultúrforradalom egyik feladatát lett volna hivatott megvalósítani a maga területén: tevékenységét a dolgozó tömegek szolgálatába állítva, közelebb vinni a művészetek hagyományos formáit a (változatlanul) mostoha sorsú réteg mindennapjaihoz.¹⁴ Az 1949/50-es szezonnal kezdődően évente száz előadást tartott a

¹⁰ Vezényelt Tóth Péter, közreműködött Papp Júlia - szoprán, Csongor István - bariton.

¹¹ Az 50-es évtized kezdetének egyszerisége korántsem jelenti azt, hogy ne lettek volna hasonló tervek akkoriban: így az 1950/51-es szezón folyamán Kodály *Háry János*ának, majd az 1951/52-es évadban Poldini Ede *Farsangi lakodalmának* színre vitelét célozták meg (*Észak-Magyarország* 1950. augusztus 5., ill. 1951. augusztus 26.). Az 1950/51-es szezóra vonatkozóan, úgy tűnik, már nem voltak konkrét operatervek.

¹² V. ö.: *Észak-Magyarország* 1950. április 14., továbbá: *Színház- és filmművészet* 1950. április 23.

¹³ *Észak-Magyarország* 1950. május 23.

¹⁴ A jegyelosztást a helyi tanácsok végezték országsszerte, többnyire előnyben részesítve a fizikai dolgozókat. E bölcs gyakorlat következtében olyan helyzet is előállt, hogy a zeneművészeti szakiskolások nem jutottak be valamely produkcióra (v.ö.: *Új Zenei Szemle* 1952/7.).

társulat, elsősorban vidéken — s főként az olyan ipari centrumokban vagy nagyobb városokban, mint Ózd, Miskolc, Salgótarján, Kaposvár, Pécs, Győr, Sopron.

1953 októberéig 30 fellépésükre került sor Miskolcon és Diósgyőrben (24 ill. 6 megosztásban).¹⁵ A zenekar kivételével az Operaház kötelékéhez tartozott a teljes személyzet – a kellékekkel együtt –; a hangszeres apparátus biztosítását (szimfonikusai révén), továbbá a szállítás lebonyolítását a MÁV vállalta magára. Négy-öt kocsiból álló szerelvényel, menetrend szerinti vonatokhoz kapcsolva száguldoztak szerte az országban. Munkájuk így csöppet sem volt zökkenőmentes: a hosszú utazások végén, egy-egy célállomáshoz érkezve, nemegyszer fáradtan, kimerülten tudták csak megkezdeni produkcióikat. A bajokat időnként szállásgondok is tetézték. Tipikus lehetett e tekintetben Erkel Ferenc *Bánk bán*jának diósgyőri bemutatója – a Vasgyár művelődési házában, 1951. május 23-án –, melyet jóformán előkészületek nélkül voltak kénytelenek megtartani. Salgótarjánból indulva, ahol két estén át játszották a darabot, előbb vasúti kocsijaik ismételt tologatása járt időkieséssel (Füzesabonyban, Mezőkövesden, de még Mezőkeresztesen is), majd a diósgyőri pályaudvarra érkezve, további órákat kellett várakozniuk a kirakodás megkezdéséig. Végül kiderült, hogy ezúttal sem gondoskodott senki a szállodai elhelyezésükről.¹⁶

Erkel főművét 1951 januárjától játszotta országszerte a *Gördülő Opera*: az operaházi felújítás szerint, Oláh Gusztáv díszleteivel és társrendezésében. Repertoárjuk elsősorban olyan darabokat ölelt fel, melyeknek vidékre juttatása a legkevesebb bonyodalommal járt: nem igényeltek hatalmas apparátust, továbbá közérthetőeknek bizonyultak. Ez jórészt az alábbiakat jelentette: *Bánk bán*, *Traviata*, *Rigoletto*, *Sevillai borbély*, *Don Pasquale*, *Bohémélet*, *Tosca*, *Pillangókisasszony*, *Szöktetés a szerájból*, *Denevér*. A felsoroltak mindegyike színre került Miskolcon (illetve Diósgyőrben) is 1949–53 között.

Az Operaház rövid ideig tartó országos monopóliumát követően, az ésszerű decentralizáció jegyében megalakított vidéki operatársulatokra (időrendben: Szeged, Debrecen, Miskolc) szintúgy az a többlet-feladat hárult, hogy más településeket is lássanak el rendszeres operaelőadásokkal: csökkentve ez által a gördülő budapesti együttes vállára

---

¹⁵ A *Gördülő Opera* valamennyi, 1953. október 21-ig megtartott előadását magában foglaló összesítést közöl Németh Amadé, az együttes akkori vezetője, az *Új Zenei Szemle* 1953. decemberi számában. Előadásszámok a többi felsorolt városban, a fenti dátummal bezárólag: Ózd: 29, Salgótarján: 22, Kaposvár: 23, Pécs: 37, Győr: 33, Sopron: 25.

¹⁶ *Észak-Magyarország* 1951. május 25.

nehezedő terhelést. Költségvetési okok folytán erre sohasem lettek maradéktalanul képesek;¹⁷ ám Debrecen pár hónapja létező, saját *gördülő operája* épp a fenti elgondolás jegyében jutott el Miskolcra. A társulat itteni bemutatkozására a *Sevillai borbély*al került sor a *Déryné Színház*ban, 1953. január 12-én. Produkciójuk friss, üde színt hozott a város kulturális életébe.¹⁸

III.

Az 1953/54-es évad

A központi *Gördülő Opera* 1954 őszeig működött.¹⁹ Elegendő azonban egyetlen pillantás az 1953. év végétől négy esztendőn át fennálló miskolci operatársulat²⁰ repertoárjára (s hasonlóképpen az 1952-től létező *Debreceni Gördülő Operáéra*), hogy láthassuk: amit az utazó budapesti együttes a vidék számára, maradandó érvénnyel, éveken át nyújtani tudott, nem lett folytatás nélküli. Az ifjú Mura Péter személyében egyébként is olyan irányító került a *Déryné Színház* muzsikusaik elére, aki jelentős tapasztalatokat szerzett a budapesti *Gördülő Opera* munkájában (1950–53 között annak vezetőjeként), dirigálva a társulat több miskolci előadását is. Mindezeket kezdettől fogva, de különösen az 1954 nyara–1956 nyara közötti „szűk esztendőkben” kamatoztathatta bőségesen (az 1954/55-ös szezonban megbízott színházvezetői feladatkört is ellátva).

Miskolcon nem volt éppen rózsás a helyzet 1954 elején sem. A korlátok sokban hasonlítottak a *Gördülő Opera* gyakori nehézségeihez: helyproblémák mellett (melyek főként a színpadi méretekből adódtak) hosszabb távon ilyennek tűnhetett a kis előadói létszám behatárolta repertoár-szűkösség is. Az újonnan létesült társulat első bemutatója – Verdi: *Trubadúr*, 1954. február 26. – rögvest komoly erőpróba elé állította annak lebonyolítóit.²¹ Képzett zenekari muzsikuskok és kórustagok nagyobb számú szerződötetését lehetetlenné tették a helyi, rossz lakásviszonyok. A színház zenei együttese így is mintegy száz főnyire

¹⁷ A miskolci operatársulat így mindössze három „táj”-előadást tarthatott 1956 nyaráig! (Lásd Mura Péter beszámolóját, ill. fejlesztési tervét az *Új Zenei Szemle* 1956/7–8. számában.) Szegedről is ömlött a panasz emiatt 1956 nyarán (lásd Rubányi Vilmos írását ugyanott).

¹⁸ Kritika az *Észak-Magyarország* 1953. január 15-i számában.

¹⁹ Tevékenységét az a költségvetés-megvonási intézkedéscsomag szüntette meg, mely az éppen csak szárba szökkenő miskolci operajátszás folyamatát is majdnem derékba törte. (Mindezekről a későbbiekben lesz szó.)

²⁰ Létrehozása már 1952 nyarán fölvetődött (lásd az *Iratok a magyar zeneélet történetéhez 1945–1956* című összeállítás *II. kötetét*: közreadta Berlász Melinda és Tallián Tibor, MTA Zenetudományi Intézet, Budapest 1986, 57. számú irat). 1953 júniusában ez irányú elhatározás született; a társulat megszervezésére novemberben került sor. Tényleges tevékenységüket december végén kezdték meg.

²¹ Rendezte: Orosz György, díszlettervező: Ütő Endre, jelmez: Márk Tivadar, karigazgató: Szotyory Zoltán, vezényelt Mura Péter. Kritika: *Észak-Magyarország* 1954. március 7.

növekedett az 1953/54-es szezon második felében, s próbaterem-gondok miatt kezdettől fogva surlódások jelentkeztek a prózai és zenés részlegek között. Ennél jóval súlyosabb problémát rejtegetett a zenekari árok, — minthogy alulméretezettnek bizonyult a teljes hangszerapparátus befogadásához. A rezesek és ütősök így két földszinti oldalpáholyt is kénytelenek voltak igénybe venni az előadások alkalmával (amit egyrészt a közelben ülők füle sínylett meg; hangerejükkel ugyanakkor az énekesek és vonósok is hiába próbáltak időnként versenyre kelni). Szükségesnek látszott a színház korszerűsítése (a zenekari árok megnagyobbításán, továbbá a helygondok kiküszöbölésére hivatott új épületrész felhúzásán túl, ide értve a nézőtér és a színpad átalakítását). E munkálatokat már 1954 tavaszán tervbe vették, s a következő év szeptemberéig kellett volna lezárulniuk²² — ám megkezdésükre bizonyára az intézményi költségvetések (említett, 1954. évi augusztusi) megnyirbálása miatt nem kerülhetett végül sor.

1954 márciusától kezdve mintegy felét tették ki az előadásoknak a zenés darabok (opera, operett, daljáték). Tizennyolc este folyamán játszották a *Trubadúrt* az év májusáig, gyakorlatilag kettős szereposztásban.²³ Néhány alkalommal 1954 őszén is műsorra tűzték, majd '56 áprilisában felújították. Előadásszámai végül elérték a negyedszázat: ebből a szempontból a miskolci operaegyüttes legsikeresebb produkciója lett. Tekintélyét kétségkívül növelte, hogy társulatpremierként éppen száz esztendővel a magyarországi bemutató után (1854. október 31.) került színre a darab. Verdi népszerű operájának repertoárba vétele mellett szólt a város saját, alkalmi hagyománya is: a *Trubadúr* bemutatója kapcsolódott egykor a helyi színjátszás neves jubileumához, az 1923/24-es szezon nyitó előadásaként (október 4: az első kőszínház felavatásának 100. évfordulóján).

Az 1954. évi *Trubadúr*-premier énekesei közül Littay Gyula (*Luna gróf*) és Pálos Imre (*Manrico*) éveken át meghatározó „pillérei” maradtak a miskolci operaesteknek (Littay egészen a társulat megszűntetéséig). *Azucena* szerepében kiemelkedő teljesítményt nyújtott Király Mária. Pályakezdő fiatalok lévén, a magánénekesek zöme egyébiránt még nem rendelkezett számottevő színpadi gyakorlattal, ami csöppet sem tűnt előnyösnek játéukra nézve. Szakmai fejlődésük sem volt kellőképpen biztosított: színészi tanulmányok folytatására nem nyílt lehetőségük Miskolcon, s nem állt rendelkezésükre énekmester (a vidéki színházak általános korabeli negatívumaként²⁴). Képzetlenségük miatt külön gondot

²² V.ö.: Mura Péter: *Problémáink*, in: *Kohó* 1954. június.

²³ Beleértve a vendégként közreműködő, debreceni Dósa Máriát és a szegedi Papp Júliát.

²⁴ Ide tartozott az állandó koreográfus hiánya is, országszerte.

jelentettek azok a magánénekesek, akik már az operatársulat megszervezése előtt a színháznál tevékenykedtek (operettekben és különféle zenés darabokban). Legfőbb bajnak azonban a kórus összetétele bizonyult: az operajátszás megkezdésekor ugyanis kénytelenek voltak mindenkit tovább foglalkoztatni a régi tagok közül (némelyikük nyilvánvaló alkalmatlansága ellenére). Effajta problémákkal Debrecen és Szeged is küszködött, amit a kor abszurd kettősségeinek egyikeként foghatunk föl: a kóruskultúra hallatlan felvirágzásának időszakában a minőségi operaművelés gátló tényezőjévé vált a vidéki színházak énekkarainak személyi összetétele!

Az elhelyezési nehézségek dacára egységesebb zenekari hangzsról, s a kórus biztató fejlődéséről is beszámolt a kritika a társulat második operabemutatóját értékelve. Smetana születési (illetve halálozási) évfordulója (1824–1884) kapcsán vetődött föl népszerű víg dalműve, *Az eladott menyasszony* színpadra állításának ötlete.²⁵ Szokatlanul későre esett a premier (1954. július 16.); az évad végi előadásokat azonban továbbiak követték 1955 tavaszán (egyebek mellett az áprilisban lezajlott Miskolci Zenei Napok alkalmával).

Az említett énekesi problémákon Mura Péter kétféle módon szándékozott segíteni: egyrészt a saját operatársulattal rendelkező vidéki városok, másrészt Budapest – mint centrum – és a többi, erre alkalmas magyar színház cserekapcsolatai révén. Érvelése szerint a vidék operaművészete így közvetlenül a főváros utánpótlási bázisául szolgálhatott volna. (Az elgondolást mások is megfogalmazták akkoriban.²⁶ Valójában nem volt új keletű ötlet: már a XIX. század végén, hivatalos formában fölvetődött.) Ám a minisztérium számára – mint az első adandó alkalommal, 1954 augusztusában kiderült – nemigen jelenthetett egyebet a miskolci opera többletkiadással járó nyűgnél (melynek produkcói iránt csekély érdeklődést mutatott), s a bajokat azok *legfőbb elszenvedőjének megszüntetésével* kívánta orvosolni. Nyilvánvalóan egyik vidéki operatársulatnak sem szánta ugyanazt a sorsot, mint a miskolcinak: sehol nem történt ugyanis olyan mértékű – és irányú – leépítés 1954 derekán (az ország gazdasági életének egészére kiható takarékosági jelmondatok ürügyén), mint éppen itt, a „legifjabb testvérnél”, ahol, a negyven fős zenekar létszámát 32-re, a 12 tagú tánckarét 8-

---

²⁵ A *Trubadúr* és az *Eladott menyasszony* premierjei közötti hónapokban egy daljátékot (Szöllősy András: *Szépasszony madara*) és egy operettet (*Csárdáskirálynő*) is bemutatott a színház társulata. Az *Eladott menyasszonyt* Orosz György rendezte, díszlettervező: Útő Endre, koreográfus: Rimóczy Viola, karigazgató: Szotyory Zoltán, vezényelt Mura Péter. Kritika: *Észak-Magyarország* 1954. július 23. A *Trubadúr* és az *Eladott menyasszony* bemutatását jóval az operatársulat létrehozatalát megelőzően, még az 1953/54-es szezon kezdetén tervbe vették (*Észak-Magyarország* 1953. október 11.).

²⁶ Lásd Mura Péter hivatkozott cikkét a *Kohó* 1954. júniusi számában; Csillag Miklós írását az *Új Zenei Szemle* 1954/7–8. számában; később Mura Péter és Róna Frigyes hivatkozott cikkét a *Művelt nép* 1956 május 20-i számában.

ra, a 32 énekest számláló kórusát 20-ra apasztották központi elhatározással. Ezt követően a miskolci operaegyüttes, mintegy két esztendőn át, hivatalosan nem létezett.²⁷ Szükségmegoldásokkal: intézményen belüli átcsoportosítások révén sikerült ugyan biztosítani az addigi vívmányok életben tartását, ám az újfajta állapotok némiképp a XIX. század eleji hazai színjátszás körülményeire emlékeztettek. A zenekar, mely az 1953/54-es szezon második felében még több alkalommal felléphetett önállóan is, ellehetetlenítve már alig bizonyult koncertképesnek — s e ténynek a város hangversenyélete látta kárát, éveken át.

Még jóval az augusztusi büdzsé-megvonás előtt, 1954. június 9-i dátummal küldte el a minisztérium a közelgő évadra szánt, központilag megtervezett műsorjavaslatát a színházaknak. Miskolc számára az alábbi operák bemutatását indítványozta: *Hunyadi László*, *Bajazzók*, *Parasztbecsület*, *Farsangi lakodalom*; (utóbbi helyett esetleg) *Figaro házassága*. A dokumentum levéltári példányán²⁸ található ceruzás feljegyzések szerint a színház vezetése másként gondolkodott, így módosítva a minisztériumi elképzelést (véltetően még az eredeti költségvetési keret alapján): *Pillangókisasszony*, *Szöktetés a szerájból*, *Sevillai borbély*, *Lammermoori Lucia*, *Rigoletto*. Végül csupán kettő valósult meg a tervbe vett bemutatókból: e darabok betanulására szerencsére a teátrum összezsugorított gárdája is képes maradt, továbbá arra is, hogy 1954 folyamán, majd a következő esztendőben ugyanúgy, mintegy negyven operaelőadást produkáljon.

- Folytatás következik –

Humoros bölcseségek

Mi a különbség a teológia és a geológia között?

- Ég és Föld.

*

Az életben nem kaphatsz meg mindent.

- Hová tennéd?

*

---

²⁷ Lásd Mura Péter és Róna Frigyes hivatkozott cikkét a *Művelt nép* 1956. május 20-i számában.

²⁸ Borsod - Abaúj - Zemplén Megyei Levéltár, fond VIII. 701/c. (vegyes iratok 1953–61).

Az embernek három korszaka van:
az ifjúság
a felnőtt kor
„remekül nézel ki.”

*

A repülés a világ második legizgalmasabb ténye.
Az első; a leszállás.

Küldő: Böde Józsefné

Pásztorné Földi Adri

Így történt vagy nem így?

Városunk éke Tapolca; a fürdőhely, mely szép parkjaival, Termál-és barlangfürdőjével, kellemes sétaútjaival igazán jó felüdülést jelent mindig minden oda látogató korosztálybeli számára. De akad ott más látnivaló is. A meleg vizű tavon virágzó tündérrózsák, és a szaporodó vadkacsák. A méltóságteljesen úszkáló nagy, fehér hattyúpár szívet, lelket vidámító kedves látványát élvezni senki sem hagyná ki sohasem. Amikor etették a madarakat, azok egészen a partközelpbe úsztak, szinte karnyújtási távolságra, olykor még ki is léptek a partra.

Történt azonban, hogy a hattyúpár egyszer csak eltűnt. Senki nem tudta hová lettek, miért nem láthatók a tavon. Megindult a szóbeszéd, majd mindennapos témává vált a kedvelt madarak hiánya. Egyesek tudni vélték, hogy rossz emberek a partra csalogatták, megfogták, megölték és megették azokat. Engem is megkérdeztek, mi a véleményem erről. Véleményem szerint, a madaraknak is meg van a magukhoz való eszük és biztosan megvédték magukat, de aztán a hely iránt bizalmukat veszítve elrepültek egy másik, biztonságosabbnak látszó vidékre. Bár lehet, hogy egyszer még visszajönnek, mert a szülőföld visszahúz. De, hogy mi történt valójában, azt csak én, én tudom egyedül, mert nekem elcsiripelték Szűz Mária madárkái a fecskék, melyek szunyogokat keresve gyakran repültek a tó és a parti sétány felett, ahol sokat üldögéltem élvezve a csendet, a békét. Tovább adom a történetet, hadd tudja meg mindenki, hogy duplán ér az időben jött segítség.

A csónakázó tavon a csónakokat abban az időben két farkaskutya; anya és kölyke őrizte. Mivel azonban a kis kan még túl fiatal volt a láncra kötéshez, anyja mellé, csak pórásra kötötték. A két kutya el nem mozdult volna egymás mellől, és minden illetéktelennek látszó személyt megugattak. Kettőjük feladata volt a partra húzott csónakok őrzésén túl, a vízi szárnyasok szemmeltartása is.

Egy nyári éjen, amikor minden jó lélek már az igazak álmát aludta, két ember lopakodott végig a tópartri sétányon, óvatosan körülvizsgálódva, vajon, a park valóban néptelen-e, nem szunnyad-e akár csak egy részeg flótás valamelyik padon, vagy pad mellett. Az éj már ráborult a parkra, tóra. Csend volt. A kutyák aludni látszottak. Csak a tavon túl a lakótelepi házak némelyikének ablakain látszott, hogy ott még televízióznak, és a szemközti erdő alján neszezett valami. A tavi szigeten a hattyúk szárnyuk alá dugott csőrrel aludtak. A vadkacsák a tavon.

A megbeszélrt terv szerint az egyik ember belépett a tó vizébe hóna alatt egy köteg összecsavart kötéllel, míg a másik, a parton várakozott. Az ember, gumicsizmás lábbát lassan csúsztatta előre a vízben, hogy ne keltsen zajt, mert a legkisebb csobbanás is felketheti a

madarakat, azok szétrepülhetnek, aztán akkor hiába jöttek, nem fognak megfogni egyet sem. Az ember hát nagyon óvatosan, de módszeresen haladt a vízben a madarak szigete felé. A látogató felé közelebb pihent az egyik madár, a másik tőle távolabb aludt. Bármennyire igyekezett halkán járni emberünk, egy picinyke csobbanásra a kölyökkutya felébredt, és a dolog izgalmassá vált számára. Szőre felborzolódott. Anyjához dugta orrát, majd kicsit erősebben hozzádörgölözve felébresztette szunyókálásából. Most már felemelt fejjel figyeltek a neszekre, figyelték, mit nem merészel tenni az a két szégyentelen. A távolabbi hattyú megérezve a veszélyt a vízcsobbanásból, gyorsan oldalt lépve rásiklott a tó vizére a másik oldalon. De az emberhez közelebb levő madár nehezen mozgott, mert előző nap odaütötte a lábát egy, a vízbe beledölt fa törzséhez, s most a járás fájdalmat okozott. Őt, az ember hamar elérte, megragadta és megpróbálta megkötözni a magával hozott kötéllel. A madár kiáltozni kezdett, a vadkacsák felijedtek, ijedt hápogásba kezdtek, és szétrebbentek. A hattyútárs nem segíthetett, de igyekezett még inkább eltávolodni a szigettől. A megtámadott madár csőrével vagdalkozott, csípkedett maga körül, épp lábával rúgott, szárnyával verte, csépelte támadóját. A kutyák, hallva, látva a közelharcot, felugattak, és izgalmaikban rángatni kezdték kötelékeiket. Végül is, az ember, amikor a szárnytollak ellen védekezően a szeme elé kapta egyik kezét, a madárnak sikerült kicsúsznia a marka szorításából, és rárepült a tóra, majd gyorsan arrébb úszott. Az ember nem akarva ott hagyni a nagyon kívánt madarat, most már a csendre cseppet sem ügyelve, csörtetett át a sziget bokrai között, majd annak másik oldalán beugrott a tóba a hattyú után. A parton álló ember sem akarta elveszteni a zsákmányt. Ő is belépett a tóba, és a másik hattyú után eredt gondolva, hogy neki is ki kell vennie részét a hattyúk üldözéséből, ha egyszer ez a fránya hattyúfogás nem megy simán.

A kutyákat elkapta az izgalom. Addig ugráltak, és rángatták kötelékeiket, amíg a póráz elszakadt és a láncot tartó cöveket is sikerült kirángatni a helyéből. A cövek a lánc végén maradt, a pórázdarab a kölyök nyakán. Így aztán, amikor a gazemberek után rohantak, sikerült végigcsörömpölni a part menti beton sétányt, és ezzel felzavarták a szunnyadó madarakat. Riadt csipogásuk jelezte, hogy felébredtek, és figyelik az eseményeket. Mire a kutyák odaértek a madárszigethez, a hattyú pár már gyors ütemben a tó mélyebb része, a közepe felé úszott. A kölyök nem tudva uralkodni magán, a partközeli férfire vetette magát, de az ugrást elvértve mellette landolt a vízben. Nem zavarta a baleset, belekapott a csizma felett a lábszárba és utána is egyre ugrált, hátha sikerül még máshol is megharapnia, és így partra kényszerítenie a gazfickót. Az ember, hóna alatt a zsákokkal, melyekbe a hattyúkat akarták belegyömöszölni, az ellenfélre támadt. Keservesen óbégatva fájdalmában a másikat hívogatta segítségül. De, mivel az nem jöhetett, megragadta a kutya fejét, és megpróbálta vízbefojtani az ebet. De a kölyök nem csak fiatal volt, hanem erős is, és ráadásul iszonyúan mérges, nem hagyta magát. Rúgott, ugrált, majd szabadulva a szorításból ismét harapott, aztán ő is úszni kezdett a tó túlodali partja felé, és végül megmenekült. Eközben a másik ember mégis csak elérte a sérült hattyút, és újra megragadta. Már több tollat is kitépett belőle, amikor a kölyök visszaugrott a vízbe, és most ő rá vetette magát. Erre aztán a madár ismét megmenekült. Az ember pedig társa irányában úszkáló másik hattyút vette célba, hogy az ahhoz már közelebb levő barátjával megpróbálják bekeríteni, de mivel egy nem elég, gondolták, a hattyú úszását majd gátolja a kidőlt fa, így ők közben elérhetik, bekeríthetik, megfoghatják, és talán, mind a kettőt. Észrevéve a szándékot, a kölyök most a kidőlt fához úszott, kiugrott rá és onnan ugatta a két csavargót. Látva ezt, mindkét madár a tó zsilipje felé kezdett úszni kitarotán, a két barát pedig utánuk eredt a vízmélységtől függően olykor úszva, olykor gyalogolva a mederben. A madarak tempósan úsztak, míg a két ember a hátrányt nehezen dolgozta le. A zsilipnél a madarak kiröppentek a vízből a partra, az ott várakozó anyakutyához, amely fel és alá rohanva igyekezett megfélemlíteni a két tolvajt. Ezek már nem törődtek az anyakutyával, csak a hattyúkra összpontosítottak. Mivel a sziget messzebb volt, mint a zsilip, és a madarak üldözéséhez a parti út látszott közelebbinek, ezért a zsilip felé törekedtek, de egy rossz lépés

következtében úgy belesüppedtek az iszapba, hogy egy lépést sem tudtak tenni többé. A hattyúk visszatértek éjjeli nyugvóhelyükre, mert tudták, hogy a két kutya megvédi őket. Látva, hogy a két hattyú szerencsésen révbeért, a farkaskutya kölyök elégedetten parta úszott hinárral a nyaka körül iszapból mocskosan. A zsiliphídon többé-kevésbé sikerült lerázni az iszapot a szőréről. Ettől aztán a tó vízelvezető zsiliprácába kapaszkodó emberek arca olyan lett, mint a pöttyös pujka tojás, a később kiérkező rendőrök és tűzoltók nagy derülésére. A két kárvallott nem tudott, és nem is mert az iszapból kimozdulni, mert a két farkaskutya dühös ördögökként ott rohangászott ugatva a tóparton, és sakkban tartotta őket.

A televízióműsor végén a szomszéd házakban meghallották a nagy kutyaugatást. Kihívták a rendőröket annak megállapítására, mi okozza a csendháborítást. A közeli rendőrségről odaérkező rendőrök nem, csak a később érkező tűzoltók húzták ki az iszapból a két felsült hattyútolvajt. Ők világosították fel az iszapba ragadtakat, akiknek a haja, zakója még mindig telve volt bűnjelként szolgáló hattyútollal és pihével, hogy a sok úszás és repülés nagy erőkifejtést kíván, ezért a hattyúhús kemény, nem ehető. Bár a madarak megmenekültek, mégis, másnap útrakeltek biztonságosabb vidék felé.

Valóban így történt-e vagy sem, azt senki sem tudja. De valóban volt egy nagy kutyaugatás, melyre a közelben lakók ma is emlékeznek. Két év múlva a hattyúk visszatértek, és most is ott úszkálnak a csónakázó tavon, mindenki nagy örömére.

2011 a Lív Nyelv Nemzetközi Éve

Nyíri Péter, a Magyar Nyelv Múzeumától írta Széphalomról, ahol a „Nyelvek fáján” a lív nyelv is szerepel a magyar nyelv nyelvrokonai között:

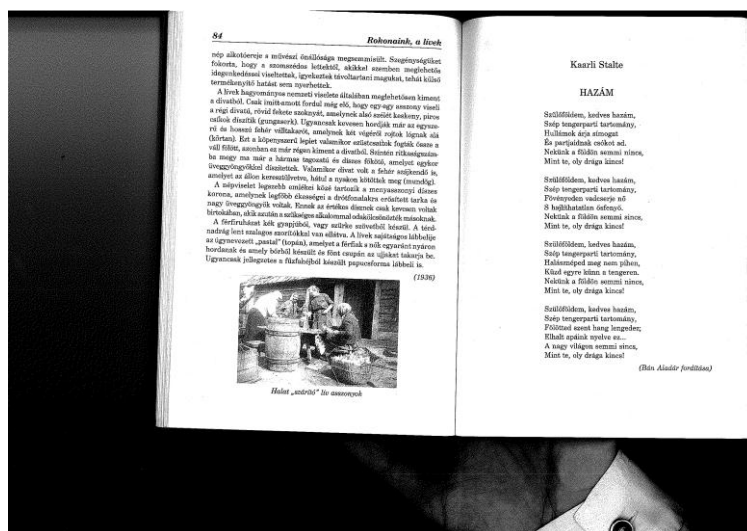
„Nyirkos István úrtól, a Debreceni Egyetem professzor emeritusától, múzeumunk egyik szakmai segítőjétől kaptam anyagot a lívekről az Ön részére. Válogasson kérem belőle, és használja fel újságukhoz.” A kapott anyagok szerint a lívekkal többen is foglalkoztak, így például; a dr. Nanovszky György által szerkesztett FINNUGOROK VILÁGA című kiadványban **Bereczki András** írt egy értekezést a II. Finnugor Világkongresszus Tiszteletére: Budapest, 1996, augusztus 16-21. Ebben a kiadványban a szerző az 1990-es évek végéig vizsgálta a lívek történetét. A VILÁG NYELVEI című kiadványban **Fodor István** főszerkesztő (Akadémiai Kiadó) foglalkozott a lív nyelv ismertetésével. Az Uralisztikai Tanszéktől **Jávori Jenő** gyűjtötte össze az Urali Népek Irodalmának Bibliográfiáját, melybe a Lív is bele tartozik. Kaptunk a **Fővárosi Szabó Ervin Könyvtár** által megjelentetett anyagot, **Benyovszki János** a Szálsiz - Lív-Német szótárról írt, **Valt Ernő** tollából egy szöveget olvashattam **Dr. Nanovszky György** szerkesztésében NYELVROKONAINK címmel a lív nyelvről. A Csepregi Mária által szerkesztett FINNUGOR KALAUZ című kiadványban olvastam **Ruttkay-Miklián Eszter** tanulmányában a következőket: „A lív nyelv egy kihaltnak számító balti-finn nyelv. A lív közelebből a többi finnugori nyelvvél, így az észttel, a vóttal, az inkerivel, valamint a finnel és a karjalaival, távolabbról pedig a többi finnugor, valamint uráli nyelvvél rokon...”

„... Aztán megtudtam, hogy néhányan mégis csak tartoznak ehhez a néphez, beszélnek ezt a baltifinn nyelvet... A Baltikum térképét áttanulmányozva hatalmas területet találunk Livónia,

Livland néven. Livónia más néven Livland, Livánia, Lívföld a mai Észtország és Lettország területének történelmi neve. A történelmi könyvekben pedig „Livóniai háború”ra (1555-1583) bukkanunk. Ez az Északi Háború volt, melyben Oroszország megpróbálta elfoglalni a Baltikumot, mely alatt 1561-ben Livonia behódolt Litvániának támogatását kérve Oroszországgal szemben. Így vált Litván nagyhercegséggé Livónia 1561-1621 között.

Nem minden maroknyi népcsoport emlékét őrzi ennyi nyom!

A 19. században induló kutatások két, egymástól elkülönült lív területről adnak számot. A múlt század közepéig vannak elszórt adatok a mai Észtország déli, Lettország északi része területén a Düna (Daugava) folyó mentén élt népcsoportokról, de az oda utazó kutatók már nem kaptak hírt róluk. Jelentős számú lív közösség ekkor már csak a mai Lettország területén található Kurland-félsziget nyugati partjain levő 12 halászfaluban élt. Ennek nyelvét, kulturáját tudták feljegyezni a kutatók, ezt ismerjük ma lív kulturaként. A régészeti leletek alapján kimutatható, hogy ennél a két területnél jóval nagyobb volt a lívek lakóhelye. A múlt század végén megélelkülő tudományos érdeklődés és a lív nemzeti érzés kibontakozása a két világháború között érte el csúcspontját. Igaz ugyan, hogy az első Világháború miatti kitelepítés kb. felére csökkentette a lívek 3 ezer körüli létszámát, a megpróbáltatásokat túlélő és lakóhelyére visszatelepülő csoport azonban a fiatal Lett Köztársaság keretei között élénk kulturális életet élt. Karl Stalte vezetésével 1923-ban megalakították a Lív Szövetséget, és megalkották a lív nemzeti szimbólumokat. Így **Karl Stalte: Hazám** című verse lett a lív himnusz, melynek dallama megegyezik a finn és az észt himnuszéval. A lív zászló zöld-fehérekék sávos, és a partvidék tenger felőli látványát jelképezi: a zöld a homokdűnék mögötti fenyőerdőt, a fehér parti homoksávot, a kék tenger vizét ... Lív nyelvű kiadványok is csak ebben az időszakban jelentek meg nagy számban. A múlt század második felében kiadott nyelvtan, iskolai kiadványok és Biblia-részletek fordítása után ekkor lív nyelvű újság, irodalmi antológia, kalendárium is megjelent.

A LÍVEK ZÁSZLÓDALA

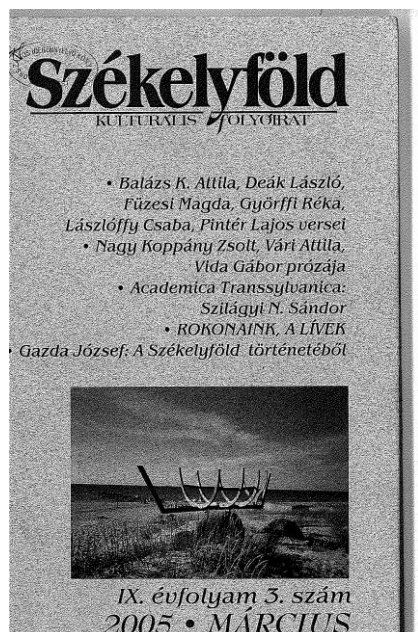
Lív testvérek, hadd emeljük
Ezt a szent jelet ma fel,
Mely alélt sorsunkban minket
Összetart és fölemel.

Itt: e zöld-fehér-kék zászló
Fönn lobogva így beszél:
A lív nép, bár elfeledten,
Él és szebb jövőt remél.

Fönt a zöld szín ezt jelenti:
Árnyas erdők lombja vár.
S a fehér, hogy a homoktól
Hosszan izzik part s határ;
A fehér alatt az ég szín
Kéklő tengerünk jele;
Vad vihar zajló hulláma
Gyakran ijesztget vele.

Zöld-fehér-kék szín kiáltja,
- Ismételje, aki hív:
„Jöjj, lív testvér, egyesüljünk,
Szívtől gyógyul majd a szív.
Jöjj közénk; úgy boldogulunk,
Hogyha mind együtt leszünk.
Jöjj közénk, a parti nyelvet
Beszélj, dalold, zengd velünk.”

(Dr. Lukinich Erigyes fordítása)

A fenti 2 vers dokumentumait Mender Tiborné az OIK főigazgatónője bocsátotta rendelkezésünkre.

A lív zászlódalat a fent jelzett kiadványból, a népviselet képét pedig a: Rokonaink a lívek című kiadványból küldte meg részünkre az Országos Idegennyelvű Könyvtár / "2010-ben az Év könyvtára" /1056 Budapest, Molnár u. 11., 1462 Budapest, Pf.: 469/e-mail: igazgatosag@oik.hu, további e-mail: mender.ibolya@oik.hu, www.oik.hu/.

A lív nyelvet tantárgyként oktatni kezdték az iskolákban. A második világháború ismét kitelepítésekkel járt. A kis nemzetek elszorítására irányuló törekvései az akkori politikai rendszereknek, a megélhetést biztosító halászat megtiltása, az infrastruktúra elhanyagolása járult ahhoz hozzá, hogy a lívek elvándoroltak egykori lakóhelyükről. A Lív összefogás 1989-től újra felélénkült. Ez az egykori kultúrház magyar segítséggel és finn támogatással újra működni kezdett. Az újjáéledt Lív Szövetség rigai központtal újraszervezi a lív területekről elszármazott lívek jelentős részét. Különböző programokat szerveznek a gyerekek számára az egykori lív mondókák és népdalok elsajátíttatására. A szervezet általános célja a lív kultúra megőrzése. Ennek jegyében kapták meg a megélhetési lehetőségek javítására a parttól 5,5 km-en belüli tengersáv halászati jogát. De egyben ez a terület természetvédelmi terület is.”

„Nyirkos István professzor úr szerint a lív nyelvű publikációk csak a 20. század első felében kezdődtek meg, de már a 19. századtól alapos nyelvészeti kutatás tárgya (Sjögren) volt. Az

utóbbi évtizedekben komoly erőfeszítéseket tettek a lív nyelvű szövegek megőrzésére, az idős, a lív nyelvet még jól beszélőkkel interjúkat készítve. Készültek lív-lett, lív-német, lív-orosz szótárak, szemelvénygyűjtemények is, a nyelv aktív továbbélése azonban igen kétséges.

A lív ábécé: A/a, Ā/ā, Ä/ä, Ā/ā̄, B/b, D/d, D̄/d̄, E/e, Ē/ē, F/f, G/g, H/h, I/i, Ī/ī, J/j, K/k, L/l, Ļ/ļ, M/m, N/n, Ņ/ņ, O/o, Ō/ō, Ó/ó, Ū/ū, (Ö/ö), (Ȫ/ȫ), Ȭ/ȭ, , P/p, R/r, R̄/r̄, S/s, Š/š, T/t, T̄/t̄, U/u, Ū/ū, (Y/y), (Ȳ/ȳ), V/v, Z/z, Ž/ž.”

Az eszperantó nyelvű Wikipédia szerint: „a lív helységnevek vizsgálatakor megállapították, hogy a lív nyelvet korábban nagyobb területen beszélték, és az körülbelül a mai Lettország felét tette ki. A lett nyelvre sok befolyásolt gyakorolt a lív, és a lett és litván nyelvek közötti különbségek részben a lív nyelv befolyásának köszönhetőek. A lett nyelv is sokban hatott a lívre és különböző eltéréseket okozott a lív és a többi finn nyelv között. a Lív nyelv két dialektusra oszlott: a keletire és a nyugatira. A keleti lív nyelvet a Riga öböltől keletre beszélték és az eltűnt a 19. században. „

Budapesten az Országos Idegennyelvű Könyvtárnak körülbelül 12 különböző anyaga van a lív irodalomról, részben angolról, németből, orosz, lett, észt nyelvű könyvekből, és más szövegekből történt fordítások révén, de van eszperantó nyelvű anyaguk is, részben újságcikkek kapcsán. Az OIK őrzi a lívek zászlódalát, sőt a nemzeti himnuszukat is. Az OIK lív anyagairól információ, az: info@oik.hu címen. De mi is közreadunk néhányat belőlük:

/1/ **Cím: A lívek zászlódalja**

Dokumentumtípus: Cikk. Szerzőségi közlés: Kaarli Stalte; ford. Lukonich Frigyes

Szerző: Stalte, Kaarli (1870-1947). További név: Lukonich Frigyes. Megjelenés éve: 2005

/2/ **Válogatás, Cím: Ankorau pli ekzotaj lingvoj/Még egyszer különleges nyelvekről**

Dokumentumtípus: Cikk / Szerzőségi közlés: NikSt / Szerző: Nikula, Stella

Megjelenés éve: 1992 / Tárgyszó: etnikumok; nyelvhasználat; izsórok; vótok; lívek

Földrajzi név - tárgyi melléktétel: Oroszország; Baltikum / Nyelv: Eszperantó

Forrásdokumentuma: Monato ISSN 0772-456X. - 13. évf. 11. sz. (1992), p. 19.

/3/ **Cím: A kettéfűrészelt csónakok földjén: a lívek tragédiája**

Dokumentumtípus: Cikk / Szerzőségi közlés: Jávorszky Béla / Szerző: Jávorszky Béla (író)

Tárgyszó: lívek; történelem; lettek; diktatúra; kulturális intézmények; asszimiláció

Földrajzi név - tárgyi melléktétel: Lettország; Mazirbe, LT; Kolka, LT

Formai tárgyszó: tanulmány / Nyelv: *Magyar / Megjelenés éve: 1995

Forrásdokumentuma: Hitel ISSN 0238-9908. - 8. évf. 6. sz. (1995. jún.), p. 64-71.

/4/ Cím: Partii hálók

Dokumentumtípus: Cikk

Szerzőségi közlés: Kaarli Stalte; ford. Lukonich Frigyes

Szerző: [Stalte, Kaarli \(1870-1947\)](#)

További név: [Lukonich Frigyes](#)

Megjelenés éve: 2005

Tárgyszó: [lív nyelvű irodalom](#); [költészet](#)

Földrajzi név - tárgyi melléktétel: [Lettország](#)

Forrásdokumentuma: [Székelyföld ISSN 1453-3871. - 9.évf. 3.sz. \(2005. márc.\), p. 89.](#)

/A kigyűjtést 2011. márciusban Marosvölgyi Lászlóné OIK könyvtáros küldte /

„Mivel Livónia etnikailag kevert volt, nem egységes, 1919-ben megosztották Észtország és Lettország között. A Lettországhoz tartozó lív terület neve lettül: Vidzeme, és Lettország egyik régiója. **A területfelosztást követő politikai üldözések következtében a lívek beolvadtak a két népbe.** A 13. században még 30 ezren beszélték, a 19. században már csak 2 ezren. És a lett szervezet hiába szervezte meg a lív nyelv oktatását a 20. században, hiszen **2009 óta már egyetlen ember sem vallja magát lívnek, senki sem beszél már a lív nyelvet, sem Lett sem Észtországban annak ellenére, hogy a Tartui Egyetem keretében működik Lív-Tanszék is,** és annak vezetője egykor beszélte a Lív nyelvet. 2011. november 25-én a Tartui Egyetemen előadás keretében megemlékeztek a Lív népről és kulturájáról.”
Venda Lõiv /Tartu, Észtország/ - közlése.

Lív asszonyok nemzeti viseletben

A népről tovább, bővebben is olvashatnak itt:

<http://www.hargitakiado.ro/old/cikk.php?szam=200503&id=383&d=2005/03/>

A Lív népről és nyelvről az összeállítást készítette: Pásztor Lászlóné

A Miskolci II. Rákóczi Ferenc Könyvtárban

Az említett miskolci könyvtár rendszeresen küldi számunkra meghívóit. Novemberi programjai közül résztvettünk a **2011. november 9-i és a 10-i** eseményen. Az utóbbin **Hajdú Imre** (régiókbeli volt pedagógus, újságíró) borlovagrendi tag mutatta be frissen megjelent könyveit, és az 1996-ban megalakult: miskolci, mádi, bogácsi borlovagrend tagjaival együtt beszélt erről a rendről, céljairól. És mivel a könyvbemutató Márton nap előtt egy nappal történt – és Márton napi néphit szerint aznap libát kell enni és arra jó bort kell inni, ezért ez az esemény az új-bor kóstolójával volt összekötve.

A Borlovagrend tagjai

November 10-én Romanek Inka festőművésznő **ujjbeggyel olvasható - festmény** kiállításán vettünk részt, melyről bővebben a jövő évi márciusi újságunkban olvashatnak majd.

Pásztor Lászlóné

Romanek Inka: Alkony

Olvasói jókívánság mindenkorra

Ha öröm ér fogadd örömmel, ha bánat ér viseld türelemmel, amihez idő kell, ne siesd el, ami megérett ne szalajtsd el.

Ballán Mária

Paiva Netto: *Meditációk a Lélekről*

- Könyvismertető -

Ezt a szép megjelenésű könyvet 2011-ben nyáron adták ki. A Bona Volo-tól Maria Aparecida Silva ügyintéző küldte meg részemre azzal a kéréssel, hogy készítsek a könyvről könyvismertetőt és jelentsem meg újságunkban. Kérését teljesítem most. A könyv szerzője: José Paiva Netto brazil, sokoldalú ember: újságíró, író, rádió-beolvasó, komponista és költő. 1941. március 2-án született Rio de Janeioban. A könyvborítón belül az Elevação kiadó által megjelentetett információk szerint ő, a „Legio de Bona Volo”= a Jó Akarat Légió igazgatóelnöke, aktív tagja a Tömegkommunikáció Brazil Társaságának, a Nemzetközi Tömegkommunikációnak, tagja az Újságírók Nemzetközi Szövetségének, az Újságírók Nemzetközi Federációjának, a Hivatásos Újságírók Érdekszervezetének Rio de Janeiro Államban, Rio de Janeioban az Írók Szakszervezetének, Rio de Janeioban a Rádióbemondók Érdekszövetségének és a Zeneszerzők Brazil Egyesülésének. Részt vesz Közép Braziliában a Szépművészeti Akadémiában is. Mint a Jó Akarat Légió (LBV) vezetője 1979 óta megszorgozta az Intézményben az emberi, társadalmi, nevelési programokat, annak modeliskoláival. Az Ökumenikus szellemiségre visszanevelés a Jó Akarat (Bona Volo: BV) pedagógiájával, új tanítási modelt javasol; az Agyat a Szívvel kell összekötni. Lényegében két része van: a Szeretet Pedagógiája és az Ökumenikus Polgárnak a Pedagógiája.

A Jó Akarat Légiójának alapítója és első igazgatója **Alziro Zarur** (1914-1979) azt mondta, hogy:” A Jó Akarat Légió az Eszperantója a vallásoknak, mint ahogyan az Eszperanto a nyelvek Jó Akarat Légiója.”

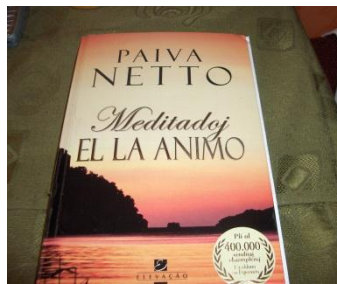
1989. október 21-én Paiva Netto felavatta Brasíliában Brazília fővárosában a Jó Akarat (Bona Volo) templomát. És mellette a 1994-ben felavatta a Jó Akarat Légió Világi Parlamentje (ParlaMundi) épületét, a legnagyobb számban látogatottat Brazíliában, mely építészeti együttest formáz a Körzeti Turisztikai Federáció titkára szerint, mert már megnyitása óta 21 millió zarándokot fogadott. A spirituális polgárság kiszélesítésére (a fogalom általa ismertette): Paiva Netto létrehozta a Rádióinak a Jó Akarat Felső Világhálóját, továbbá a

Nevelési és a TV Internetjét, az Ökumenikus TV-t, a publikációin – Jézus megérkezik! – és a Bona Volo-n kívül. Még több sikeres könyvnek is szerzője, több mint 4 millió eladott példányszámmal, de azon kívül írt az egész világ legfontosabb újságjai, folyóiratai részére is. 2011. június 29-én töltötte be az 55. évi működését az LBV-nél = a Jó Akarat Légió ügyében.”

Roman Dobrzyński, lengyel újságíró dokumentumfilmrendező és eszperantista> aki az Egyetemes Eszperantó-Szövetség elnöke volt (1989-92) írta Paiva Nettóról és könyvéről: *”Még 1989 végén interjuvoltam meg az Intézmény vezetőjét a lengyel köztelevízió számára. ahol 30 éven át dolgoztam. Akkor kérdeztem meg: A Jó Akarat Légió (LBV) hogyan prédikál határtalan Ökumenizmust, ha az Jézusról beszél? Nos Paiva Netto azt válaszolta, hogy,, Az LBV nagy feladata szektamentesíteni Őt, mert Jézus az Ökumenikus Krisztus”, és így fejezte be:” Az Isteni Mester ... az Égi Ideálja az Emberiségnek, a Szeretetnek, a Szolidaritásnak és az Ighazságosságnak minden Testi és Szellemi Embernek. Jézus mindennapi elfogadás azok számára, akik szomjazzák a Tudást, a Testvériséget, Szabadságot és Egyenlőséget az Ujjászületés Általános Törvényei szerint. Jézusban nincsenek meg a gyűlölet és a háborúk csirái. Ő, a parancsolatával Szeretetet prédikál annak végtelen nagyságára tekintettel. Amit a földi emberek csináltak az Ő üzenetével, az, azok problémája (...). Az Ő Evangéliumának és Apokalipszisének fenségességét, szektásság nélkül megmutatni - íme a kimagasló szolgálat, amelyet a LBV teljesít a világ társadalma számára (...).”*

„Büszke vagyok, hogy nevem beíródott a Jó Akarat Légió (LBV) történelmébe, főleg a kérdés miatt amit felvettem, mert az istenien inspirált választ eredményezett. Sohasem tudnám feltételezni, hogy ez a látszólag egyszerű kérdés fontossá válik majd és Paiva Nettonak „Krisztus: Államférfi” című cikkéhez vezet majd a Végtelen Ökumenizmus Szelleme, Jézust szektátlanítani címszó alatt. Ezt, az egész világon, újságokban és folyóiratokban több nyelven publikált szöveget még napjainkban is tovább sokszoroztatók tömegkommunikációs eszközökkel. Öt év után jelen voltam az LBV ParlaMundi-ja megnyitására is 1994 Karácsonyán. a meghatottság több mint 100 ezer embert vonzott oda akik résztvettek a ceremónián.” ... „Gyönyörű építmény... A bemutató filmen látni lehet a „Légionáriusok” tömegét. Szemükön örömkönnyek ragyogtak, amikor a gyönyörű monumentumot üdvözölték. Másik színhelyen a zárándokok a spirálisra rajzolt, gránittal épített padlózatot mennek át úgy, hogy az Ember a templomhajóba bejutva sötét színű úton halad, mely az órajárással ellenkező irányban fordul el, és az Ember nehéz útját mutatja be, keresve az egyensúlyi pontot. Ez a belső szemléletű járás vezeti a zárándokokat a központig, a Piramis csúcsa alá helyezett kristály alá, ahol azt

talányos fény övezi, mely áthatol a kristálykövön, melyet a világon valaha talált legnagyobbak ismernek az emberek. Ezt követően egy új útra tér, a világos színű utat az órajárásnak megfelelő választva, az úton az Embert a saját igyekezetével elért szellemi és erkölcsi tényezők hatják át, mely végül az Isten Trónján és Oltárán csúcsosodik ki, mely által áldásokat kap...” „Hát, mostanában nem lehet elképzelni Brazília fővárosát enélkül a két szép építészeti alkotás nélkül. ... Ténylegesen állíthatom, hogy látogatásomkor, ... az LBV épületblokkját még építették, és én ezt gondoltam: „Hogyan lehet étellel megtölteni azokat a nagy falakat?” Csak néhány év múlva találtam meg a választ ténylegesen: „Paiva Netto képes falakat állítani, és azokat az ő szellemével éltetni is...” Végül érdemes itt állítani az eszperantista mozgalom fontosságát az emberiség számára mint tény, hogy a Bona Volo Légiója egy, annak az okos szervezetei közül, melyek ezért a testvéri eszméért dolgoznak. Szerencsés vagyok, hogy az LBV egyre jobban kiteljesedik nemes munkájában és magával viszi az Eszperantot mint sokszorosító elemet.”

Meditadoj el la Animo: Meditációk a Lélekből az első eszperantó nyelvű könyv, melyet a híres brazil írótól: Paiva Nettótól olvastam. A könyv nagy előnye szép megjelenési formája. A sárgabarack színű fedőlapon arany és fekete betűk, bent: a teleírt lapok ugyanilyen színűek fent hehér virágsor díszítéssel, azon kívül minden oldalon van valamilyen dísz, a narancsszínű vagy fehér kezdőbetűk után a fekete betűk szépen díszítik az ugyanolyan színű könyvlapokat. A szöveggel nem teleírt oldalak szokatlanná, szellőssé teszik a könyvbelsőket. Megemlítenők még: a kiemelt, négyzetekben elhelyezett 1-2 mondat is, a képek - a főleg európai festőművészet alkotásai – melyek tarkítják a könyv belső kincseit, Jézus kristálytisza tanításai, a jól választott idézetek az emberiség filozófusai, hadvezérei, irodalmárai, és egyéb más híres emberek bölcs mondásairól és életútjuk leírásai, végül az imák teszik számomra a könyvet nagyon érdekessé. Egy azonban hiányzik a könyvből: nincs említve ki tervezte és kivitelezte az LBV csodálatos építményeit.

Nem ismerem a szerző munkásságát. Elgondolkodtató számomra, az eszperantisták elragadtatása a Paiva Netto könyvektől. Ezeket a könyveket bizonyára, csak a

középosztálybeliek olvassák, akik megállapítják, hogy bennük a szerző minden témáról ír, igazán jól és főleg a szeretet, a megértés, a béke, magvait hinti, hiszen minden nép csak ilyen körülmények között tud fejlődni. Meglep, hogy a most 70 éves író és közéleti ember milyen nagyon aktív most is, milyen óriási energiával vezeti intézményei hálózatát, alapítványait. Nem háttérbe húzódó szerény ember Paiva Netto. Munkájáról milliószámra több nyelven ad hírt a világnak. Paiva Netto ezzel a munkájával is meg akarja mutatni hitét, hogy a bűn nem marad büntetlen. Reményt akar adni azzal az embereknek, hogy rámutat: a Brazíliában nagyszámban élő szegények a túlvilágon majd boldogok lesznek, az emberiség ellen cselekvők elnyerik a büntetésüket, ha nem ebben a világban, no a másokban bizonyára, az Ökonumenizmusban kifejezett Isteni Törvények szerint, az újjászületés jó alkalom lesz ahhoz. Paiva Netto e könyvében mindenek elé az erkölcsöt, az erényt helyezi, hogy megőrizze világunkat a jövő generációi számára. Figyelemreméltóak az idézetek papos szöveg magyarázatai hozzáadva az alkalmazott idézetekhez.

Hogy megismerkedhessenek az életkérdésekről, a társadalomról, a világ nagyobb vallásairól és prófétáiról kifejezett gondolataival az írónak, bemutatom az alábbi válogatást.

„Bhagavad-Gita (misztikus, filozófiai költemény a Mahabharatában, Hinduizmus):
”*Megismeri a békét az, aki elfelejt a kívánást,*” – *Amikor megérted az önmegtagadás lényegét, akkor tanulsz meg szeretni. Abban a pillanatban hiteltérdemlő boldogság kapja el a szívedet.*”
- magyarázza Paiva Netto író.

Talmud: tanít (a héber nyelvben ez a szó: tanítást jelent, i.u a III. és IV. században dolgoztak ki.): *Először szerezz tudást, aztán gyakorold a tanítást!*”

„A jó gondolat boldog népet épít, a negatív gondolat képes elpusztítani azt. Azért lényegesen fontos minden ember Lelkét megvilágosítani. Jegyezd meg a **Korán** eme tanítását:”*Mint a virág illatának megnyilvánulása, éppen olyan a lélek illatáé... A legerősebb az, aki uralni tudja magát a harag pillanatában.*”

Konfucius (551- 479. Krisztus előtt) mondta:” *Kis különbség van az emberek és a vadállatok között, és sok ember ezt a különbséget a semmire kicsinyíti.*” „A tiszteletreméltó kínai filozófus eme aforizmájakor vadságon, mint a kegyetlen állatok törvényét értheti az ember, de sohasem az emberét, mely ésszel és lélekkel bírónak vallja magát”- magyarázza az író.

Krisztus mondta: „*A kitartásokkal mentitek meg a lelkeiteket.*” (Lukács Evangéliuma 21:19)

Plutarkosz (46-120) a bölcs görög filozófus szerint: „A bátorság nem dicsekvés. Minden dicsekvő gyáva ember”- magyarázta így a most következő mondatot a szerző: „*Az igazi bátor ember nem keresi a bajt.*”

Luc de Clapiers, Vauvenargues Márkija (1715-1747) szavait: „*Nem lehet igazságos az, aki nem humánus*” – az alábbi módon magyarázza Paiva Netto: „A világ morális gyengeségének állapota olyan nagy, hogy erőszak létrehozása csak egy erős gyógymód; vagyis hogy a Testvéri Szeretet az Igazságossággal igyekeznet kell legyen a Nevelésben. Ezért az oktatás ökumenikus átszellemősítése hatalmas lépés az erőszakos magatartással szemben...”

Abraham Linkoln (1809-1865) mondta: „*Amikor Rosszat cselekszek, rosszul érzem magam, amikor Jót, jól érzem magam. Ez az én vallásom.*”

Eli Stanley Jones (1884-1973) professzor és metodista misszionárius így nevelt: „*Nincs bennem gyűlölet és ellenérzések (...). A gyűlölet méreg, melyet el kell távolítani az életünkből.*”

Válogatás a szerző gondolataiból: „*A létezés kihívásai löknek bennünket a siker felé. De az is szükséges, hogy optimisták és nagylelkűek legyünk, hogy ne essünk a romboló önzés karmai közé... Az emberek tere most még a farkasoké és néhány megfontolt őrülté, akik a népet vezetik a Földön. A Béke, az igazi Béke, egyedül az Ember tiszta szívéből születik... A szív a mikrofonja és a hangosbeszélője az azt kedvelő embertömegeknek... A szív meghallgatahatóbbá válik, amikor a Párbeszédnek a Szeretet az alapja... Béke csak akkor fogja uralni a világot, amikor az Ember végre meg fogja érteni és elfogadja, hogy az csak az emberek megtisztított, megnevesített szívében tud virágozni... Minden más amit állandóan látunk, nagy üres képzelgésünk, divatosak, melyek következményeit Önök ismerik; sok remény és nem kielégítő eredmény. Szükséges az Agyat a Szívvel egyesíteni...Amikor imádkozunk a Lélek lélegzik, és megtermékenyíti az emberi életet. Imádkozni lényeges, hogy felhőljenítse a szív látóhatárát... Semmi sem hatásosabb az emberek szívéhez való Testvéri közeledésnél. Minden más bürokrácia; jó, vagy nem jó... Jön majd egy nap, amikor a fegyverek rémítő hangját elhallgattatják. Még a Harmadik Évezredben, még ha az hosszú időt követel is. Az Emberek meg fogják érteni, hogy a hatalom lényege nem saját magukban található, hanem a*

Közösségvállalás szellemében, amelynek barátta kell tennie minden embert. Sok a tennivaló. Rajta! Munkára fel! Az idő nem áll meg várni bárki jókedvét... Az Emberbaráti és Isten Iránti Szeretet Béke mindenki számára, és Béke az egyes embernek saját magának... A Rasszizmus nem kellő dolog (éppenúgy mint a társadalmi, vallási, tudományos vagy bármilyen más előjogok). Sérti nem csak a fekete kisebbség, hanem a fehér szegények fáradozását is, az indiánokét, a bevándorlókéét... Szükséges az eltávolítása, mert belsejében megjelennek az üldözés különböző fajtái, melyek megnehezítik a Béke létezését a Földgolyón... Senkinek sincs Joga Bosszúra, csak az Igazságosságra. Semmi sem igazabb ennél, mert a Bosszú zavart kelt a Bosszútálló Lelkében vagy ebben, vagy a következő életében...”

Pietro Ubaldi írta: *„Brazília nagy sajátosságai: az érzés, a szív, melyek életfontosságú működését segítik elő. Ebben az országban a terjedő tisztelet gyökerei honolnak, mely az emberi jóságot irányítja, mely azután fejlődni fog és képes lesz az Evangéliumi Szeretet legigyekezőbb megnevesedésére.”*

A szerző szerint: *„Jézus, a remény erős üzenete minden ember számára az óriási kiábrándulások idején.”*

A 256 oldalas könyv ismertetőjét eszperantóul írta, magyar nyelvre fordította, és az idézeteket válogatta: Pásztor Lászlóné

Fontos hírek röviden

A miskolci „Király Lajos” Eszperantó-Baráti Kör 2011. november 1-től minden vasárnap délután összejövetelet tart eszperantó-nyelvű irodalom felolvasására. További információk: Pásztor Lászlónénál. E-mail: pasztorlaszlo.adri@hdsnet.hu

Minden hónap első szerdáján nyílt napot tart 10-12 óra között az **Országos Idegennyelvű Könyvtár a Fajsi Gyűjteményben**. Előzetes bejelentkezés alapján ekkor látogatható meg a Gyűjtemény. Külföldről hozzánk látogatók számára, ha másképp nem megoldható, akkor szintén előzetes bejelentkezés alapján ettől eltérő napon is betekintést engedünk a részlegbe. Üdvözlettel: Nemes Anikó:eszperantó nyelvi referens, OIK: nemes.aniko@oik.hu

Idézetek Jan Werich írótól

„Az emlékezet a buták előjoga. Az okosnak nincs ideje emlékezni, az okosnak új dolgokat kell kitalálnia.

Az az ember, aki soha nem sírt, nem is élt igazi életet.

Legyetek jókedvűek. A jókedv ugyan nem oldja meg a problémákat, de annyi embert felbosszant körülöttetek, hogy már ezért is megéri módszerként használni.

A televízió nem ellenség. A TV-t ki lehet kapcsolni.

Szomorú dolog, hogy a fiatalság egyszer elmúlik, és ha meg is marad a szívünkben, nem marad meg a térdeinkben.”

Csehből magyarította Teodor Andreas- Kassa

Új évi ajánlás Mindig jusson idő...

Nevetni, mert ez a lélek legszebb zenéje,

Olvasni, mert ez a bölcsesség alapköve,

Dolgozni, mert ez a siker ára,

Játszani, mert ez az örök ifjúság titka,

Szeretetet adni, mert gyógyítja az embert,

azt is aki adja, azt is aki kapja

Egy pillanatnyi mosolyra,

Mert ez az arc legszebb ékszere,

Néhány kedves szóra,

Mert ezzel egymás számára

Könnyebbé tehetjük az életet.

Szeretettel kívánunk boldog

2Σ6L6f6f6f6f KfΛ9UfUfK DOfDOf

Karácsonyt és szerencsés

K9L9C20UΛf 62 2Σ6L6Uc262

2012-es évet minden

ΣOfΣ-62 6Λ6f WfUfD6U

újságotvasónknak!

f129αOfΛ920UfUfKf

Az Északmagyarországi Hír

fΛ f2Σ9KfW9αΛ9fOfL2Σ9Of HfL

újság írói és szerkesztői

f129α fLOf 62 2Σ6Lk62ΣfOf

ÉSZAKMAGYARORSZÁGI HÍR

Pásztor László, Pásztor Lászlóné H-3530. Miskolc, Arany János u. 35. 4/2.

Tel.: + 36 70 206 1739

Tel.: + 36 70 570 8895

Tel.: +36 46 738 982

E-Mail: pasztorlaszlo.adri@hdsnet.hu

Weblap: <http://kiralylajos.uw.hu>